

A nonprofit szektor legfontosabb jellemzői 2010-ben

Tartalomból

- 1 Méret és szerkezet
- 1 Szervezetek száma
- 2 Gazdasági háttér
- 2 Humán erőforrás

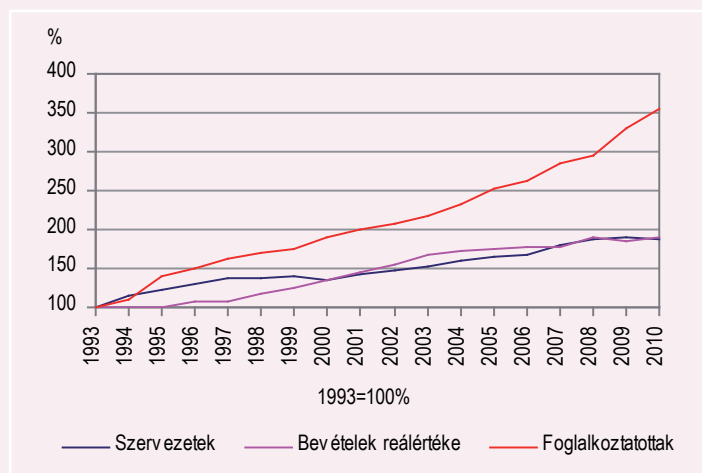
Méret és szerkezet

A KSH 1993 óta többé-kevésbé változatlan szerkezetben hajt végre adatfelvételt a nonprofit szektorról. Ez lehetőséget nyújt arra is, hogy a 2010-re vonatkozó legfontosabb megállapítások mellett az elmúlt 18 évben lejajlott érdemi változásokról és a belőlük kirajzolódó tendenciákról is számot adjunk.

A nonprofit szektor fejlődésének két legfontosabb mutatója, a szervezetek száma és a bevételek reálértéke a vizsgált periódusban 87, illetve 91 százalékkal emelkedett. A befutott növekedési pályák azonban különböztek. A szervezetszám egészen 1997-ig egyenletesen nőtt, azután stagnálásra, majd újabb növekedésre váltott, a 2009-es évhez képest pedig csökkent. A bevételek reálértéke az első években alig érzékelhetően változott, 1997-től viszont lendületesebb növekedést tapasztalhatunk, ennek üteme 2004 táján lelassult, 2010-ben az előző évhez viszonyítva 6 százalékkal nőtt. Egyenletesen és gyors ütemben bővült viszont a foglalkoztatottak száma: a nonprofit szervezetek 2010-ben már több mint három és félszer annyi munkavállalónak biztosítottak állást, mint 1993-ban, ezzel is növelve a szektor gazdasági súlyát.

1. ábra

A nonprofit szektor fejlődése, 1993–2010

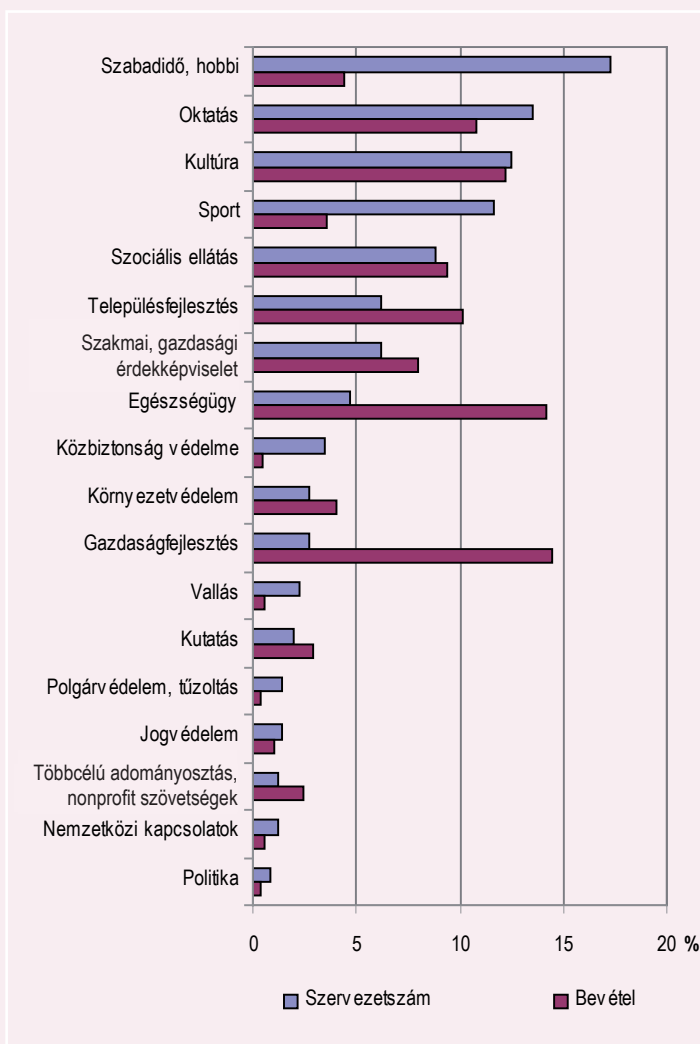

Szervezetek száma

2010-ben mintegy 65 ezer szervezet működött Magyarországon, kicsivel több mint egyharmaduk (23,5 ezer) alapítványi formában, 41,5 ezer társas nonprofit szervezetként. Az alapítványok 62 százaléka három tevékenységi területre: az oktatáshoz (32%), a szociális ellátáshoz (16%), és a kultúrához (14%) köthető. A társas nonprofit szervezetek körében továbbra is a szabadidős (25%) és a sportegyesületek (16%), valamint a kulturális szervezetek (12%) aránya a legnagyobb. 2010-ben a szervezetek fele rendelkezett közhasznú státusszal, a kiemelkedően közhasznúvá nyilvánítottak aránya pedig 6 százalék volt.

2. ábra

A nonprofit szervezetek és összes bevételük megoszlása tevékenységcsoportok szerint, 2010

Gazdasági háttér

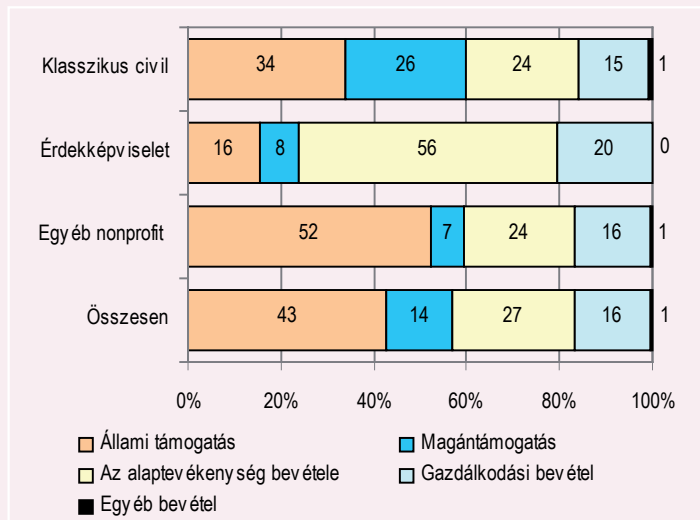
A szervezetek 90 százalékának volt bevétele és kiadása is az adott évben, közel 3 százalékuk gyakorlatilag csak tőkét gyűjtött, 6 százalékuk semmiféle pénzügyi tevékenységet nem folytatott, 2 százalékuk pedig kizárólag a meglévő tartalékait használta. A klasszikus¹ civil szervezetek közel 6 százaléka jelezte, hogy alaptevékenysége során 2010-ben bevételekre nem tett szert, és kiadásai sem voltak.

A vizsgált időszakban érzékelhetően erősödött a nonprofit szektor szolgáltatói szerepe, ezzel összhangban javultak gazdálkodási mutatói is. A bevételek összege meghaladta az 1202 milliárd forintot, ez 2009-hez képest folyó áron 8 százalékos növekedés. Ennek ellenére az 500 ezer forintnál kisebb bevételű szervezetek aránya még mindig 43 százalék.

A bevételek területi eloszlását vizsgálva az egyenlőtlenségek mérséklődni látszanak, de a főváros koncentrációja változatlanul nagyon magas (54%). A különböző tevékenységcsoportokon belül jelentős eltéréseket tapasztalhatunk a bevételek, illetve a szervezetszám tekintetében. A nagyszámú sport- és szabadidős szervezet súlyánál sokkal kisebb arányban részesedik a forrásokból, a gazdaságfejlesztés területén működő szervezetek pénzügyi helyzete viszont az átlagnál sokkal kedvezőbb.

3. ábra

A nonprofit szervezetek bevételeinek megoszlása források szerint, 2010

A gazdasági válság hatása még mindig érzékelhető az állami támogatásokból származó források arányának alakulásában. 2009-ben a teljes szektor bevételeinek 42 százaléka származott állami vagy önkormányzati költségvetésből, ami a korábbi évhez képest 2 százalékpontos visszaesést jelentett, 2010-ben ugyanakkor újra minimális növekedés tapasztalható (43%). Ezzel párhuzamosan a magántámogatások aránya 13-ról 14 százalékra nőtt. Ez azonban döntően a külföldi támogatások 50%-os növekedésének köszönhető. A civil szervezetek valószínűleg a korábbi évekhez képest sikeresebben tudták kihasználni az uniós pályázati lehetőségeket. A nonprofit szervezetektől kapott pénzügyi nagysága viszont 4 százalékkal csökkent.

Az állami hozzájárulás 2009-hez képest 50 milliárd forinttal nőtt, ennek az összegnek a 67 százalékát a nonprofit vállalkozások és közalapítványok kapták, holott a szektor szervezeteinek 6 százaléka sorolható ebbe a típusba. Ugyanakkor a klasszikus civil formáknak tekinthető (magán)alapítványok és egyesületek esetében a központi állami támogatás az összes bevételnek mindössze 34 százalékát jelentette 2010-ben. Az állam által a szektorban támogatásként kiosztott pénzügyi összegek 44 százaléka a fővárosban marad, és csak 5 százaléka kerül községi szervezetekhez.

¹) A nonprofit szervezeteket jellegük szerint három típusba soroljuk. Klasszikus civil szervezetnek tekintjük a magánalapítványokat és az egyesületeket, az érdekképviselőket csoportjába tartoznak a köztestületek, szakszervezetek, szakmai munkáltatói érdekképviselőket és az egyesületek. Az egyéb nonprofit szervezetekhez soroljuk a közalapítványokat és a nonprofit gazdasági társaságokat.

²) A csökkenés oka, hogy 2010-ben több nagy költségvetésű közalapítvány megszűnt, illetve átalakult, és ezáltal a támogatási szerkezet is változott.

2010-ben 265-tel több szervezet nyert pályázaton az előző évhez képest, és 19 százalékkal emelkedett a szektor által megszerzett pályázati összeg. A pályázati bevételek 47 százaléka budapesti szervezetekhez került. A pályázati úton támogatásban részesülők 92 százaléka a klasszikus civil szervezetek közé sorolható, a megnyert összeg átlagosan 14 százalékát jelentette bevételeiknek.

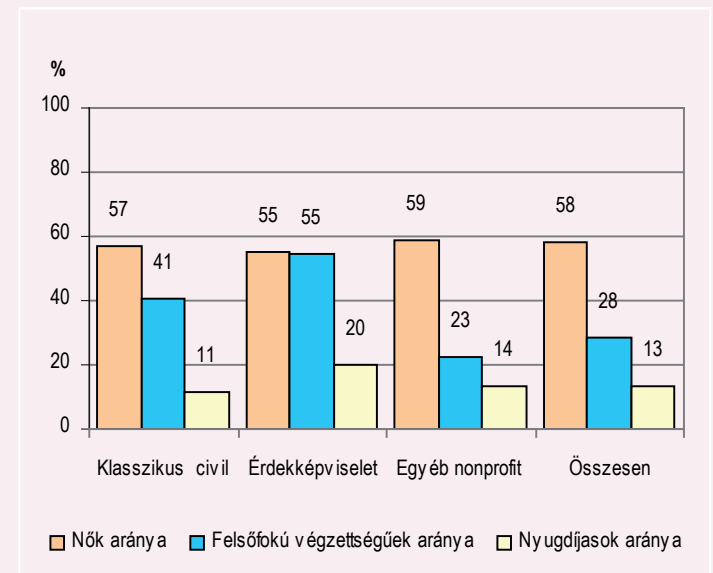
2010-ben több mint 13 ezer szervezet juttatott el pénzbeli vagy természetbeni adományt a lakosság, illetve különféle szervezetek részére. A nonprofit szektor 137 milliárd forintnyi (ebből 128 milliárd forint pénzbeli) támogatást nyújtott, ami 2009-hez képest mintegy 8 százalékkal csökkent². Az adományok háromnegyede szervezeteknek, a többi 25 százalék magán-személyeknek jutott.

Humán erőforrás

2009 és 2010 között 9,2 százalékkal növekedett a szektorban munkát vállalók száma, az összlétszám 2010-ben így meghaladta a 143 ezres értéket. A főállásban, teljes munkaidőben foglalkoztatottak létszáma több mint 96 ezer fő. További közel 20 ezer fő munkájával egyenértékű annak a majdnem 47 ezer munkavállalónak a teljesítménye, akiket a nonprofit szervezetek részmunkaidőben, illetve nem főállásban alkalmaztak. A számított főállású foglalkoztatottak közel 70 százaléka a nonprofit vállalkozásoknál, 13, illetve 12 százaléka egyesületeknél, valamint magán- és közalapítványoknál dolgozott. A fizetett alkalmazottak kétharmadának a fővárosban és a megyeszékhelyeken tevékenykedő nonprofit szervezetek biztosítottak munkalehetőséget, községi szervezeteknél csupán 6 százalékuk dolgozott. A szektorban mért átlagos, 2,1 millió forintos bruttó éves bér a 2009. évihez képest 7,5 százalékkal nőtt, és a nemzetgazdaságban mért átlagos kereset 86 százalékát tette ki.

4. ábra

A nonprofit szektor foglalkoztatottjainak főbb demográfiai mutatói, 2010

A szektorban foglalkoztatott 143 ezer munkavállaló több mint fele nő, a felsőfokú végzettségűek aránya 28, a nyugdíjasoké 13 százalék körül mozog. Az érdekképviselőknél az országos átlagot meghaladó arányban dolgoznak felsőfokú végzettségűek és nyugdíjasok. A főiskolát vagy egyetemét végzetek a klasszikus civil szervezeteknél is nagyobb arányban fordulnak elő.

2010-ben a szektorban tevékenykedő *önkéntes segítők* becsült száma 418 ezer fő volt. Az általuk teljesített több mint 53 millió munkaóra több mint 25 ezer főállású foglalkoztatott munkaidejének felelt meg,³ munkájuk becsült értéke meghaladta az 53 milliárd forintot. Gyakorlatilag önkéntes munka bevonása nélkül működtek a nonprofit vállalkozások, az egyesülések, a köztestületek és a nonprofit intézmények, illetve igen kevés önkéntes munkát vettek igénybe a közalapítványok. Az egyesüle-

teknél és magánalapítványoknál tevékenykedett az önkéntesek több mint 94 százaléka. A lakossági segítség különösen a kisebb szervezetek számára bírt nagy jelentőséggel. Az 50 ezer forint alatti bevételi kategóriában az önkéntes munka értéke meghaladta a pénzbevétel 21-szeresét, de az 51 és 500 ezer forint közötti összeggel gazdálkodó szervezetek esetében is több mint kétszeresét tette ki az önkéntes munka általi bérmegtakarítás az összes bevételnek.

³) Ez a számított érték fejezi ki, hogy az önkéntesekkel a szervezetek hány főállású teljes munkaidős munkavállalót váltanak ki.

További Információk, adatok (linkek):

[Táblák](#)
[stADAT-táblák](#)

Elérhetőségek:
Renata.Nagy@ksh.hu
Telefon: (+36-1) 345-6508

Istvan.Sebesteny@ksh.hu
Telefon: (+36-1) 345-6704

[Információs szolgálat](#)
Telefon: (+36-1) 345-6789

www.ksh.hu